

United Nations Conference on Trade and Development

National Workshop on

Fostering Integration of the Mongolia Downstream Value Chain of Meat into Regional Value Chains

29 January 2021, Ulaanbaatar, Mongolia

Монгол Улсад махны экспортын өртгийн сүлжээг бий болгох төлөвлөгөөний бүдүүвч

(Scheme of the plan to establish a meat export value chain in Mongolia)

By

R. Perez, UNCTAD, and A., Gantulga, MICC

The views expressed are those of the author and do not necessarily reflect the views of UNCTAD.

«Монгол Улсад махны экспортын өртгийн сүлжээг бий болгох
төлөвлөгөөний бүдүүвч»

Танилцуулга

Тэмдэглэл: Дараах анхан шатны зөвлөмжүүд нь ЗГ харьяалагдах агентлагуудад 1 сарын 28, 29 болох "Далайд гарцгүй түүхий эдээс хамаарал бүхий хөгжиж байгаа орнуудыг бүсийн болон дэлхийн өртгийн сүлжээнд нэгтгэх" семинарын үр дүнд эцэслэн хүргэгдэх тул та махны салбарт хэрэгтэй, шаардлагатай байгаа өөрчлөлт, шинэчлэлийн талаар өөрийн санал бодлоо чөлөөтэй хуваалцана уу.

- Монголын махны салбар бүтцийн хэд хэдэн өөрчлөлтүүд хийж байна. Монгол Улсын Засгийн газар (МУ) махны экспортыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр шинэ эрх зүйн орчныг үе шаттайгаар боловсруулж байгаа нь үүний нэг хэлбэр юм. Үүнтэй зэрэгцэн арилжааны зорилгоор үйлдвэрлэсэн махан бүтээгдэхүүний хэрэглээтэй холбоотой хэрэглэгчдийн хүсэл сонирхолд аажмаар өөрчлөлт гарч уламжлалт / албан бус махны эх үүсвэрээс татгалзаж байна. Цаашлаад, Хятад, Орос, Вьетнам, Япон, Ираны монгол махан бүтээгдэхүүний эрэлт хэрэгцээ өндөр байгаатай холбогдуулан манай улс даяар мах боловсруулах үйлдвэр байгуулан мэргэшсэн мах үйлдвэрлэгчдийн тоо нэмэгдсээр байна.
- Гэсэн хэдий ч Монголын мах үйлдвэрлэгчид экспортын чадавхид саад болох хэд хэдэн бэрхшээлтэй тулгарсан хэвээр байгаа учраас бид дараахь үйл ажиллагаануудыг хийхийг зөвлөж байна.

Махны тоо хэмжээ гэхээсээ илүү чанарыг сайжруулах

1. Олон улсын ан амьтны эрүүл мэндийн байгууллагуудтай хамтын ажиллагаагаа сайжруулах зорилгоор малыг үржүүлэх, эмчлэх чиглэлээр монгол малчид, малын эмч нарт зориулсан сургалтын төлөвлөгөөг боловсруулж
2. Өвчин гарахаас урьдчилан сэргийлэх, махны чанарыг хадгалах зорилготой цаг хугацааны давтамжтай үзлэгийг малын эмч нарт уриалах

Тэжээлийн фермүүд болон холимог тариалангийн системийг хөгжүүлэх

1. Их, дээд сургуулиуд болон холбогдох байгууллагуудад тэжээлийн нөөцийн шинэ бааз (малын хог хаягдал гэх мэт) -ийг тодорхойлох талаар судалгаа, судалгаа хийхэд татаас өгөх, урамшуулах.

2. Малын тэжээлд агуулагдах тэжээллэг бодис, орц найрлагын чанарыг шинжлэх, үйл ажиллагааны шинжилгээ хийх лабораторийн орчин үеийн тоног төхөөрөмжийг ивээн тэтгэх.

3. Малын тоо толгойг ихэсгэх зорилгоор ургамлын уургийн хангамж, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор тэжээлийн аж ахуйг өргөжүүлэх ажлыг санхүүжүүлж, сурталчлах.

4. Тариаланчид, малчдын малын тэжээл, бэлчээрийн менежментийн мэдлэгийг дээшлүүлэх зорилгоор малын тэжээлийн хөтөлбөрийг зохицуулах.

5. Малчдыг холимог фермийн тогтолцоог бүрдүүлэхийг уриалж, цагаан идээ, ноолуур зэрэг урсгалын бүтээгдэхүүнийг махны хамт үйлдвэрлэж, тогтвортой ажлын байраар хангаж, мөнгөн урсгалыг бий болгох

Махны чанарыг үнэлэх статистикийн нөөц боломжийг сайжруулах

---

1. Малын чанарыг жин, тэжээлийн хэмжээ, БМЖ /BMI/ гэх мэт хэмжигдэхүүнээр үнэлэх тогтолцоог боловсруулах.
2. Мал сүргийг тоо хэмжээгээр нь мөн чанарыг нь үнэлэх хүртэл тогтолцоогоо өөрчлөхийг банкуудад уриалах.

Олон улсын түншлэлийг бэхжүүлэх

---

1. Олон улсын шалгагдсан туршлагыг хоорондоо солилцох зорилгоор махны томоохон үйлдвэрлэгчидтэй дипломат түвшинд түншлэлийг хөгжүүлэх. Жишээлбэл, Бразил улстай түншийн харилцааг бий болгох болно. Үүний ачаар бүтэц зохион байгуулалтын талаар илүү ихийг сурч, ижил төстэй үйл ажиллагааг монголын нөхцөлд хэрэгжүүлэх аливаа боломжийг олоход ач тустай.

2. Зорилтот зах зээл дээрх импортын тэргүүлэгч борлуулагчдын талаар мэдээлэл олж авахын тулд Монгол Улсын элчин сайдын яамдууд болон олон улсын байгууллагуудтай холбогдож, сүлжээгээ тогтоож, цаашлаад дистрибьютеруудын зах зээлийн хамрах хүрээ, хэрэглэгчдийн хүртээмж, түгээлтийн суваг, урамшууллын талаархи судалгаа хийх.

3. Дотоодын үйлдвэрлэгчид болон олон улсын чухал жижиглэн худалдаа эрхлэгчдийн хамтын ажиллагааг Монгол Улсад суугаа элчин сайдын яамдууд болон олон улсын байгууллагуудыг холбон ажиллуулах.

Монгол Улсын мах, махан бүтээгдэхүүнийг олон улсын түвшинд сурталчлах

1. Махны экспортын салбарт оролцож буй Монголын оролцогч талуудыг хамгийн сүүлийн үеийн инновацийг олж мэдэх, салбарын мэргэжилтнүүдээс суралцах, шинэ хэрэглэгчид болон түншлэлтэй холбогдох зорилгоор олон улсын үзэсгэлэн, наадамд оролцохыг уриална. Ариун цэврийн нөхцөл байдлыг хангахын тулд хүмүүстэй биечлэн уулзахыг зөвшөөрдөггүй тохиолдолд үүнийг виртуалаар буюу зайнаас хийх.

2. Дотоодын үйлдвэрлэгчдийн үр чадварыг нэмэгдүүлэх, Монгол Улсын зах зээлийн нэр хүндийг сурталчлах, олон хүмүүсийг энэ салбарыг сонирхох сонирхлыг нэмэгдүүлэх зорилгоор орон нутгийн махны үзэсгэлэнг (биечлэн эсвэл бараг л) зохион байгуулах.

